

Kıbrıs Sorunu ve Müdahil Devletlerin Politikalarının Değerlendirilmesi

Cyprus Problem and Evaluation of The Policies of The Intervention States

Aysuhan GÜREL

Yüksek Lisans Öğrencisi, Süleyman Demirel Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü
Master of Arts, Süleyman Demirel University, Institute of Social Sciences
Isparta, Türkiye

aysuhangurel@gmail.com

<https://orcid.org/0000-0002-1314-0585>

<https://ror.org/04fjte88>

Makale Bilgisi / Article Information

Makale Türü / Article Types: Araştırma Makalesi / Research Article

Geliş Tarihi / Date Received: 19 Mayıs / May 2024

Kabul Tarihi / Date Accepted: 09 Haziran / June 2024

Yayın Tarihi / Date Published: 30 Haziran / June 2024

Yayın Sezonu / Pub Date Season: Haziran/ June

Atıf / Cite as: Gürel, Aysuhan. "Kıbrıs Sorunu ve Müdahil Devletlerin Politikalarının Değerlendirilmesi". *Kıbrıs* 14 (Haziran 2024), 27-40

İntihal / Plagiarism: Bu makale intihal.net yazılımınca taranmıştır. İntihal tespit edilmemiştir/This article has been scanned by intihal.net. No plagiarism detected.

Etik Beyan/Ethical Statement: Bu çalışmanın hazırlanma sürecinde bilimsel ve etik ilkelere uyulduğu ve yararlanılan tüm çalışmaların kaynakçada belirtildiği beyan olunur/It is declared that scientific and ethical principles have been followed while carrying out and writing this study and that all the sources used have been properly cited (**Aysuhan GÜREL**).

Yayıncı / Published by: Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi / Social Sciences University of Ankara.

Bu makale Creative Commons Atıf-GayriTicari 4.0 Uluslararası Lisans (CC BY-NC) ile lisanslanmıştır. This work is licensed under Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License (CC BY-NC).

Kıbrıs Sorunu ve Müdahil Devletlerin Politikalarının Değerlendirilmesi

Öz

Kıbrıs Akdeniz'deki üçüncü büyük adadır ve Akdeniz'in doğusunda yer almaktadır. Jeopolitik konumu nedeniyle tarihte birçok devletin ilgi odağı olmuştur. Ada 1878 yılında Osmanlı İmparatorluğu'nun hâkimiyetinden çıkmış, İngiltere'nin idaresine girmiştir. Yunanlıların adanın tamamına hâkim olmak istemeleri ve Türk nüfusunu yok sayan politikaları Kıbrıs'ta çatışmaların çıkmasına neden olmuştur. Yunanistan'ın adadaki Rumları desteklemesi, Enosis ve Akritas ideallerinden dolayı adadaki Türkler soykırımı mağruz kalmıştır. Çalışmanın sorusu; Kıbrıs Adası'nda Türklerin soykırımı uğraması ile sonuçlanan olayların, gerçeklerin modern dönemin teorilerinden post yapısalcılık kapsamında yorumlanmasının mümkün olup olmayacağıdır? Çalışma kapsamında Kıbrıs'ta yaşanan karmaşa, kamuoyuna yansımaları, genel kabul görmüş uluslararası teoriler ışığında açıklanmış ve post yapısalcı teori ile yaşananların yorumlanması amaçlanmıştır. Çalışma sonucunda; Post Yapısalcı teorinin kuramlarına uygun bir şekilde gerçeklerin sorgulanabileceği, Türkiye ve Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nin ekonomilerinin gelişmesi ile jeostratejik bakımdan uluslararası ilişkilerde hegemon güçlerin etkisinde kalmadan, yumuşak güç unsurlarını kullanarak söz sahibi olabilecekleri sonucuna varılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Hegemonya, Kıbrıslı Türkler, Politika, Rum Kesimi, Soykırım.

Cyprus Problem and Evaluation of The Policies of The Intervention States

Abstract

Cyprus is the third largest island in the Mediterranean and is located in the east of the Mediterranean. Due to its geopolitical location, it has been the focus of attention of many states in history. The island left the domination of the Ottoman Empire in 1878 and came under the administration of England. The Greeks' desire to dominate the entire island and their policies ignoring the Türkiye's population caused conflicts on the island. Due to Greece's support of the Greeks on the island and the ideals of Enosis and Akritas, the Turks on the island were subjected to genocide. The question of the study; is whether it is possible to interpret the facts and events that resulted in the genocide of the Turks on the Island of Cyprus within the scope of post-structuralism, one of the theories of the modern age? Within the scope of the study, the chaos in Cyprus and its reflections on the public were explained in the light of generally accepted international theories, and it was aimed to interpret what happened with post-structuralist theory. In the results of working; It has been concluded that the facts can be questioned in accordance with the theories of post-structuralist theory, and that with the development of the economies of Türkiye and the Türkiye Republic of Northern Cyprus, they can have a say in geostrategic international relations by using soft power elements, without being influenced by hegemonic powers.

Keywords: Hegemony, Türkiye Cypriots, Politics, Greek Cypriot Side, Genocide.

Giriş

Kıbrıs Adası, uzun yıllar Venediklilerin hâkimiyetinde kalmıştır. Venediklilerin baskılarının artması nedeniyle, adadaki Ortodoks Rumları, Osmanlı İmparatorluğu'ndan yardım istemişlerdir. Kıbrıs, Yavuz Sultan Selim Han tarafından 1571 yılında Rumların da içerden destek vermesi ile Osmanlı İmparatorluğu hâkimiyetine girmiştir. Venedikliler tarafından adadan kovulan piskopos, Osmanlı idaresinde tekrar adaya davet edilmiştir. Farklı etnik kökenlere sahip olan ada halkı Osmanlı İmparatorluğu'nun yönetiminde barış içinde yaşamakta iken Osmanlı Rus savaşından sonra 1878 yılında İngiliz idaresine girmiştir. Bu tarihten sonra adanın Osmanlı dönemindeki adil ve istikrarlı idari yapısı bozulmuştur (Kaya, 2012, s.10-14). Yunanistan'ın Megali İdea (Büyük fikir) Bizans İmparatorluğu'nun tekrar kurulması düşüncesi) hayali, Kıbrıslı Rumların Enosis planları adadaki Türklere karşı, Rumların soykırım girişimlerine neden olmuştur. Kıbrıs'ta meydana gelen karışıklıklara İngiltere, Yunanistan ve Türkiye müdahil olmuşlardır. Yaşanan iç karışıklıklar, Türklere karşı başlatılan soykırım hareketi birçok kez Birleşmiş Milletlerde (BM) görüşülmüştür.

Kıbrıs Rum Kesimi Yunanistan ve diğer Avrupa ülkelerinin desteği ile Kıbrıs'ın tamamı üzerinde hakları olduğunu ispatlamaya, Kıbrıslı Türklere karşı işledikleri insanlık suçlarını uluslararası platformlarda haklı göstermeye çalışmışlardır (Kaya, 2012, s.15).

Kıbrıslı Türklerin bağımsızlık mücadelelerinde maruz kaldıkları şiddet, Türklerin vatanlarında yaşama istekleri konusundaki haklı istekleri, uluslararası platformlarda Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nin (KKTC) sui generis (kendine özgü) durumu haklılığı anlatılamayan bir olgu olarak günümüze kadar gelmiştir. Kıbrıslı Rumların Yunanistan'dan aldığı destek ile sistemli bir şekilde adadan Türk nüfusunun yok edilmesine yönelik girişimleri, Yunanistan ile birleşme istekleri her iki milletin tek çatı altında barış içinde yaşamalarının imkansız olduğunu göstermiştir. Kıbrıslı Türklerin self determinasyon (Kendi kaderini tayin etme hakkı) hakları uluslararası platformlarda birçok kez güçlü ve hâkim ülkeler tarafından görmezden gelinmiştir (Günöz, s.7).

Çalışmada Kıbrıs Adası'nın jeopolitik konumundan dolayı Türkler ve diğer ülkeler için önemi ve adada yaşayan Rumların, adanın diğer ev sahibi olan Türkleri adada yok saymak için başlattıkları girişimler, uluslararası kuruluşların ve güçlü ülkelerin bu olaylar karşısında izledikleri politikalar realizm, neorealizm, liberalizm ve post yapısal teori kapsamında değerlendirilmiştir. Gelişen yüzyılda, Kıbrıs'ta yaşananlar karşısında çözüm önerilerinin post yapısal teori kapsamında değerlendirilmediği, literatürde bu konuda çalışma yapılmadığı tespit edilmiştir.

Çalışma iki bölümden oluşmuştur. Birinci bölümde, Kıbrıs tarihi ve adada yaşan Rumlar ile Türklerin sorunları; Kıbrıs'ın jeopolitik konumu ve nüfusu, idari yapısı, İngilizlerin adaya hâkim olmasından sonra, Rumların çıkardığı ayaklanmalar ve Türklerin tepkisi, Londra Konferansları ve Londra, Zürih Antlaşmaları, Rumların 1963 yılında başlattığı saldırılar ve Türkiye'nin yardımları, Türk Barış Harekâtı, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nin kurulması, Annan Planı ve Kıbrıs Rum Kesimi'nin Avrupa Birliğine kabul edilmesi başlıkları altında incelenmiştir. Bu bölümde başlıca; Fahri Armağolu'nun, "1955'de Kıbrıs Meselesinde Türk Hükümeti ve Kamuoyu", Ahmet Mor- M. Dursun Çitçi'nin, "KKTC' de Kentleşme", Ahmet ATASOY'un, "Kuzey Türk Cumhuriyeti'nin Nüfus Coğrafyası", Ulvi Keser'in "Kıbrıs'ta Göç Hareketleri ve 1974 Sonrasında Yaşananlar", Ekrem Yaşar Akçay'ın, "Roma Döneminde Kıbrıs'ın Yaşadığı Dönüşüm", makalelerinden, Mesut Çapa'nın, "Türkiye Cumhuriyeti'nin Kuruluş Yıllarında Kıbrıs'ta Eğitim Teşkilatı: Kıbrıs Şehbenderi Asaf Bey'in Raporu, kitap incelemesinden, KKTC Enformasyon Dairesi ve T.C Dişişleri Bakanlığı'nın internet sitelerinin ilgili sayfalarından faydalanılmıştır.

İkinci bölümde Kıbrıs'ta yaşanan sorunlar karşısında, ülkelerin politik yaklaşımlarında başlıca siyaset teorilerinin etkileri; Kıbrıs üzerinde hegemonya kurmaya çalışan devletlerin politik yaklaşımları, realist, neorealist, liberal ve post yapısal teoriler kapsamında değerlendirilmiştir. Bu bölümde birinci bölümde kullanılan kaynaklara ek olarak başlıca; M. Doğukan Günöz'ün, "Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nin Kuruluşu ve Annan Planı", Ertan Efegil-Ayşe Mine Olcay'ın, "Tarafların Kıbrıs Sorununa Yaklaşımları," kitaplarından, Ulvi Keser'in, "21 Aralık 1963 Kanlı Noel, Kumsal Faciası ve Bugüne Yansımaları", Turgay Bülent Göktürk'ün, "Kıbrıs'ta Rumların Gerçekleştirdiği 1974 Katliamları", Dursun Murat Düzgün'ün, "Relizm Teorisinin Ortaya Çıkışı ve Gelişme Evreleri", Senem Aydın- Düzgit'in, "Post-Yapısalcı Yaklaşımlar ve Uluslararası İlişkilerin Temel Kavramları", makalelerinden, Faruk Akın Emek'in, "1958-1974 Yılları Arasında Kıbrıs'ta Yerel Basında Rum Mezalimi" yüksek lisans tezinden faydalanılmıştır.

Çalışmada, nitel veri kaynakları incelenmiş, belgesel kaynak veri taraması yapılmış, tümevarım tekniği kullanılmıştır.

1. Kıbrıs Tarihi, Adada Yaşayan Türk ve Rumların Anlaşmazlıkları

1.1. Kıbrıs'ın Jeopolitik Konumu ve Nüfus Yapısı

Kıbrıs'ın coğrafi konumu, geçmişten günümüze kadar jeostratejik bakımdan önemli olmuştur. Akdeniz'de söz sahibi olmak ve bölgedeki ticaret yollarını ele geçirmek isteyen devletler adaya hâkim olmak istemişlerdir. Günümüzde de deniz yolu seferleri, hava kontrol noktaları için stratejik önemi devam etmiştir. Kıbrıs'a hâkim olan devletler, İran, Anadolu, Lübnan ve Mısır'a kadar olan bölgede söz sahibi olmuştur. Türkiye'nin, güneyinde yer alan ada ile uzaklığı 65 km.'dir. Kıbrıs, Türkiye'nin güney sınırının güvenliği için önemli bir bölgededir (Mor ve Çitçi 2011, s.225; Akçay, 2018, s.143).

Osmanlı, Venedik savaşında halk adadan kaçarak, dağlara sığınmaya çalışmıştır. Osmanlı Konya, Aksaray, Niğde ve başka illerdeki halkın adaya yerleşmesini sağlamıştır. Adada kalanlara vergi muafiyeti getirilmiş, toprak verilmiştir. Adadan kaçanlar adaya dönmeleri için ikna edilmiş, ticari faaliyetlerin canlanması için halk teşvik edilmiştir. Adanın fethi sırasında askerlerden adada kalanlar olmuş, ardından memurlar adaya yerleştirilmiştir. Adadaki nüfus içinde çoğunluğu oluşturan Rum ve Türk nüfusu dengelenmeye çalışılmıştır (Atasoy, 2011, s.31-35).

Fransız İhtilali ile milliyetçilik akımı tüm dünya üzerinde etkisini gösterirken, Ortodoks kilisesi adada Osmanlı idaresine karşı halkı kıskırtsa da halk ayaklanmayarak Osmanlı idaresine sadık kalmıştır. 1700'lü yıllarda Türk nüfusun, Rumlardan fazla olduğu ve daha fazla toprağa sahip oldukları Osmanlı kayıtlarında yer almıştır (Keser, 2016, s.112-113). 1833 yılında Osmanlı idaresi tarafından yapılan nüfus sayımında adada Rum, Ermeni, Yahudi ve Marunilerin bulunduğu kayıt altına alınmıştır. Gayrimüslim nüfus içinde çoğunluğu teşkil eden Rumlar gayrimüslimlerin kayıtlarını kendilerinin lehine olacak şekilde düzenlemişlerdir. Gerçek belgelere erişilmesi Rumlar tarafından engellenmiştir (Keser, 2016, s.115).

1.2. Adanın İdari Yapısı

Kıbrıs 17. Yüzyılda (yy.) İngiltere, Fransa, Danimarka ve Roma'nın ticaret yaptığı bir yer olmuştur (Akçay, 2018, s.142). Bu bölgedeki korsanlar ile mücadele eden Osmanlı adanın çevresinin de ticaret yapmak isteyen devletler için, güvenli hale gelmesini sağlamıştır. Ada halkı Osmanlı yönetiminde bolluk içinde huzurlu bir yaşam sürmüştür. Kıbrıs'ta düzenli işleyen ticaret ve ekonomi sistemi kurulmuştur (KKTC Enformasyon Dairesi, Kıbrıs'ın, Sosyal Ekonomik Siyasi Tarihi)

Osmanlı İmparatorluğu ve İngiltere arasında, bölgenin Rusya'nın saldırılarından korunması, adanın vergi vererek Osmanlı'ya bağlı kalması ve geçici olarak İngiltere'nin adada bulunması şartları ile Berlin Antlaşması imzalanmıştır (İlter, 1995, s.164). 1878 yılında İngilizlerin yönetimine geçen Kıbrıs'ta; idari kararların bir kısmı 24 kişilik Kavanin Meclisi'nde alınmıştır. Meclis 9 İngiliz, 12 Rum ve 3 Türk üyeden oluşmuştur (Yellice, 2012, s.16).

Birinci Dünya Savaşı'ndan sonra sömürge faaliyetlerini artırmak isteyen İngiltere Süveyş Kanalına ve Akdeniz'e hâkim olmak istemiştir (Yellice, 2012, s.15). Birinci Dünya Savaşı'nda yenilen Osmanlı İmparatorluğu ile savaşı kazanan devletler arasında imzalanan Lozan Barış Antlaşması ile 24 Temmuz 1923'te Kıbrıs tamamen İngiltere'ye bırakılmıştır (Yellice, 2012, s.21).

Türkiye 10 Temmuz 1925'te adada konsolosluk açmıştır. Adadaki Türklerin birlik ve beraberlik içinde kalmasını sağlayan Konsolos Asaf Bey, Türkiye'nin adadaki diyaloglarını kolaylaştırmıştır. İngilizler ve adadaki Rumlar, Asaf Bey'in Türklerin lehine faaliyetlerde

bulunmasından rahatsız olmuşlardır. Rumların rahatsızlıklarından dolayı, İngiliz yönetimi Asaf Bey'in adadan sürülmesini sağlamıştır (Çapa, 2016, s.103-106). Rumların, İngiliz idaresine karşı 21 Ekim 1931 yılında çıkardıkları ayaklanmalardan sonra Kavanin Meclis'i kapatılmıştır. Olaylardan sonra İngiltere, adada yönetimi tamamen ele almıştır (Yellice, 2012, s.13).

Ada nüfusu Rumların lehine şekillenmeye başlamıştır. Rumlar Enosis hayallerinin İngiltere'nin adaya gelmesi ile gerçekleşeceğini düşünmüşler, ancak adada İngiltere'nin de hâkim güç olmasını istememişlerdir. İngiltere'den gelen yetkililere Enosis planlarını ve bu konuda haklı olduklarını birçok kez ifade etmişlerdir (Yellice, 2012, s.21). Türkler, Kıbrıs'ın Yunanistan'a bırakılmaması için İngiltere ile diyaloglarını geliştirmişlerdir (Yellice, 2012, s.20).

Adada dini liderler toplumu temsil etmiştir. İngiltere adada Rum halkını destekleyen kararlar almış ve kilisenin toprak sahibi olmasını kolaylaştırmıştır. Ancak aynı kolaylıklar ve haklar Türklere tanınmamıştır (Yellice, 2012, s.16).

1.3. İngilizlerin Adaya Hâkim Olmasından Sonra, Rumların Çıkardığı Ayaklanmalar ve Türklerin Tepkisi

Yunanistan ile birleşip 'Elen' adası oluşturma planı olan Rumlar, Kıbrıs'ta İngiliz hâkimiyetini istememişler, adada Rumların dışında hiçbir millete tahammüllere kalmamıştır (Göktür, 2008, s.337-339).

Komünizmin yayılmasını, istemeyen Amerika Birleşik Devletleri (ABD), Sovyetler Birliği (SB)'ne karşı Türkiye ve Yunanistan'ı kendi yanına çekebilmek için, Truman Doktrinleri olarak bilinen doktrinleri açıklayıp, Yunanistan ve Türkiye'ye mali yardımlarda bulunacakları, Marshall Planlarını 22 Mayıs 1947'de yürürlüğe koymuştur (Belenli, s.2). 15 Ocak 1950 tarihinde Kıbrıs'ta yapılan plebisite karşı Türkiye'de öğrenciler tarafından tepki gösterileri yapılmıştır (Şahin ve Topbaş, 2015, s.392). Türkiye, Akdeniz'de Yunanistan ile sorun yaşamak istememiştir (Küçüköğlü, 2011, s.796), Yunanistan da benzer nedenler ile olaylara müdahil olmak istememiştir (TBMM, 1950: 698'den akt. İsmail Şahin- Selma Parkalay Topbaş ve Armaoğlu, 1959, s.60-61). Ancak Türkiye, Kıbrıs'ın Türk nüfusu, tarihsel bağları ve coğrafi olarak Türkiye'ye yakınlığı nedeniyle, ada için herhangi bir statü değişikliğinde Türkiye'nin tarafsız kalmayacağını belirtmiştir (Richter, 2011: 74'den akt. İsmail Şahin- Selma Parkalay Topbaş, 2015, s.393, Armaoğlu, 1959, s.61).

Rum Kesimi 1954 yılında adaya hâkim olma teorilerini desteklemeleri için Birleşmiş Milletler (BM)'e başvurmuşlardır. 1955 yılında EOKA terör örgütünü kurup, adada Türklere karşı saldırılara başlamışlardır. Albay Grivas önderliğinde kurulan terör örgütü Türk köylerine saldırmış, karma köylerden Türkleri çıkarmıştır. Türkler 33 tane köyü terk etmek zorunda bırakılmış, Kanton bölgeler kurulmasına izin veren Rumlar, bu bölgelerde de Türklerin girişini kontrol altında tutmuştur. Türkiye, Kıbrıslı Türklere destek olmaya çalışmış, ancak Türkiye'de ekonomik sıkıntıların yaşandığı, siyasi istikrarsızların baş gösterdiği yıllar başlamıştır. Yunanistan, 1954-1958 yılları arasında self-determinasyon hakkı olduğu iddiası ile birçok kez BM başvurmuştur. Adada hâkim güç konumunda olan İngiltere sadece Rumların değil, Türklerin de self determinasyon hakkı olduğunu belirtmiştir (T.C. Dış İşleri Bakanlığı, Kıbrıs Meselesinin Tarihçesi, BM Müzakerelerinin Başlangıcı).

EOKA terör örgütünün Türkleri hazırlıksız yakalayarak yaptıkları saldırılara karşı Türkler de kendilerini korumak amacıyla Türk Mukavemet Teşkilatı (TMT)'ni kurmuştur. Rauf Denктаş, Kemal Tanrısevdi ve Dr.Burhan Nalbantolğu önderliğinde 1957 yılında TMT oluşturulmuştur. Türkiye Seferberlik Tetkik Kurulu askeri ve maddi destekte bulunarak, teşkilatlanmaya destek

vermiştir. Binbaşı İsmail Tansu, Yarbay Rıza Vuruşkan TMT'nin profesyonel bir yapı kazanmasına yardımcı olmuştur. Bu arada Yunanistan, Rumlara silah ve askeri destek sağlamıştır. Kıbrıslı Türkler kısıtlı imkanlarından dolayı evlerinde silah imal etmeye çalışmışlar ve Türkiye'den az sayıda gelen cephane ile bu saldırılara karşılık vermeye çalışmışlardır (Günöz, s.4).

1.3. Londra Konferansları ve Londra, Zürih Antlaşmaları

İngiltere İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra tekrar politik, ekonomik ve askeri gücünü toplamak isterken, Kıbrıs'ta Rumların çıkardığı sorunlar ile uğraşmak istememiştir. Bu nedenlerle Türkiye ve Yunanistan'ı Kıbrıs sorununda karşı karşıya getirmiştir. Aynı zamanda bölgedeki karışıklıklardan faydalanırken uluslararası politik girişimleri ile halen güçlü bir devlet olduğunu dünyaya göstermek istemiştir. Londra Konferansı'nda İngiltere Dışişleri Bakanı, Doğu Akdeniz'in güvenliğinin sağlanabilmesi için adanın İngiltere'de kalması gerektiğini savunmuştur. Ayrıca İngiltere'ye ait olan bir adada Rum Kesimi tarafından 'self determinasyona' gidilmesi hususunun NATO ülkesi olan İngiltere ve Yunanistan arasında problemlere yol açacağını belirtmiştir. Rumlar ve Türkler tarafından self determinasyon hakkının kullanılmasının, uluslararası ilişkilerde İngiltere'nin toprak bütünlüğüne müdahale olarak değerlendirilecek bir girişim olduğunu belirtmiştir. Londra Konferansı'nda Türkiye adanın kendisine verilemeyeceğinin anladığı için adada iki ayrı ulusun yaşadığının kabul edilmesini isteyerek 'Taksim' yolu ile çözüme gidilmesini istemiştir (Güler, 2004, s.27).

İngiltere Süveyş Kanalı başarısızlığından sonra, 1957'de Eisenhower Doktrini ile bölgedeki çıkarlarını ABD'ye devretmiştir. ABD'de NATO üyesi ülkeler arasındaki bu sorunun çözülmesi için girişimlerde bulunmuştur. Türkler taksim planından, Rum Kesimi self determinasyon taleplerinden vaz geçtiğini belirterek, ortak bildiri yayımlamışlardır. Zürih'te Türkiye ve Yunanistan arasında bir centilmenlik anlaşması imzalanmıştır. Sonrasında Kıbrıslı Türk ve Rum yetkililer, Yunanistan ve Türkiye arasında bir ittifak anlaşması imzalanmış, son olarak İngiltere, Türkiye, Yunanistan'ın garantör ülke olduğunun kabul edildiği Rumlar ve Kıbrıs Türkleri arasında 19 Şubat 1959 tarihinde Zürih ve Londra Antlaşmaları imzalanmıştır (Güler, 2004, s.105-106). Kıbrıs Cumhuriyeti'nin hukuki yapısı 1960 Anayasası ile belirlenmiştir (Efegil ve Olcay, 2004, s.114).

1.4. Rumların 1963 Yılında Başlattığı Saldırıları ve Türkiye'nin Yardımları

Türkler 1960 anayasal düzenlemelerinden sonra adaya barış geleceğini ümit etmişlerdir ancak Rum Kesimi Enosis'i gerçekleştirmek için fırsat bulmuş ve planlarını yapmaya başlamıştır. Adada Zürih, Londra Antlaşmaları ve yeni anayasanın gerekleri hiçbir zaman tam anlamıyla uygulanmamıştır. 1963'te Devlet Başkanı Mihail Hristodulu Muskos (III.Makarios) (Biyografi, 2012) antlaşmanın maddelerini değiştirmek istediğini Kıbrıslı Türklere iletmiştir. Ancak Türkler bunu kabul etmemiştir. 1 Ocak 1964'de Makarios, 1960 antlaşmalarının Rum tarafınca feshedildiğini açıklamıştır. Bu açıklama ile Rumlar Türklere karşı saldırılarını artırmış ve Kanlı Noel olarak anılan 1963 soykırım girişimleri başlamıştır (Keser, 2011, s.100).

EOKA'cılar tarafından Tahtakale Mahallesi, Girne ve Lefkoşa'daki Türk Polislerinin silahları toplanmıştır. Türk Jandarma Komutanlığı'nın silahlık depolarının anahtarları alınmış, Rum Polislerine makinalı tüfekler dağıtılmıştır. EOKA'cılar ve diğer Türk düşmanı gruplar tarafından, Türk köylerine saldırılarda bulunulmuştur. İngilizlerin öldürdüğü isyancıların anıtları tahrip edilerek, bunun Türkler tarafından yapıldığı yönünde Türkler aleyhine propagandalar yapılmıştır (Keser, 2011, s.100).

Kumsal katliamı; 23 Aralık 1963’de Kumsal savunmasız bırakılmıştır. Buradaki Rumların Türkleştiği düşünülmüştür. Ancak bölgenin savunmasız olduğunu fark eden Avrağami isimli Ermeni, Rumlara bölgedeki Türklerin saldırılara karşı hazırlıksız olduğunu bilgisini vermiş ve 150’den fazla Rum, Kumsal Bölgesi’nde savunmasız Türklere saldırmıştır. Binbaşı Nihat İlhan’ın eşi ve 3 çocuğu evlerinin banyosunda katledilmiştir. Kumsal dünya basınında yıllarca unutulmayacak bir katliama sahne olmuştur (Keser, 2011, s.96- 101). Aynı gece Lefkoşa’da toplanan Rum polisi Aspava Bar bölgesinde pusu kurarak Girne yolundan geçen Türkleri katletmeye devam etmiştir. Rumların gerçekleştirdiği diğer katliamlar; Ayvasıl (Türkeli) Katliamı, Şillura (Yılmazköy) Katliamı, Arpalık Katliamı (6 Şubat 1964), Pilot Yzb. Cengiz Topel’in Şehadeti (10 Ağustos 1964) ve Geçitkale Katliamı (15 Kasım 1967) 23 Aralık 1963 tarihinde Rum Kesimi ve Türkler arasında ateşkes anlaşmasının yapılmasının ardından gerçekleşen bu katliamlar Makaryos’un ve Rumların barışçıl çözümleri hiçbir zaman desteklemediklerini göstermiştir. Hastaney kaldırılan Türklere kan verilmemiş ve tedavileri yapılmamıştır (Keser, 2011, s.99).

“İngiliz Gazeteci David Leigh; “Kıbrıs’ın istilasından sonra yüzlerce Kıbrıslı Türk, milli muhafızlarca rehin alınmış, Türk kadınlarının ırzına geçilmiş, çocuklar cadde ortasında öldürülmüş ve Limasol’daki Türk mahalleri tamamen yakılmıştı.”¹⁶

“Bir Alman Turistin Almanya’nın Sesi’ne Aktardığı Gözlemleri; “Yunanlıların kasaplığını insan zekası kavrayamaz... Magosa etrafındaki köylerde Rum milli muhafızları, vahşetin eşsiz örneklerini gösterdiler. Türk evlerine girdiler; acımasızca kadın ve çocuklara mermi sıktılar, birçok Türk’ü, gırtlığından kestiler, Türk kadınlarını toplayarak ırzlarına geçtiler...”¹⁷

Gözlemci James Rayner’in Tespitleri; “Kıbrıs Rumları, XX. yüzyılda, çağdışı davranışlar sergileyerek giriştikleri katliamlarda masum Kıbrıs Türklerini hunharca öldürmekle kalmayıp kazdıkları çukurlara yarı canlı insanları da doldurmuşlardır. İşte gün ışığında mezardaki pek çok insan cesedi Yunan vahşetini dünya kamuoyuna tanıtıyor. Toplu mezarlardan çıkarılan Kıbrıslı masum Türklerin cesetleri, yıllardan beri adada derebeylik yasalarını uygulayan Rumların, ne derece sefil bir yaratık olduklarını kanıtlıyordu...”¹⁸

Le Figaro’nun 15-16 Şubat 1974 Tarihindeki Yorumu; “Eğer Türkiye bugüne kadar Kıbrıs’taki Alayı’ni takviye etmediyse bu Türkiye’nin sabrının bir kanıtıdır. Bunu yapma hakkı inkar edilemez. Şayet uluslar arası anlaşmaların herhangi bir anlamı varsa Türkiye, Kıbrıslı Türkleri başka katliamlardan kurtarabilir. Bu ırkçı ayrımcılığın en çirkin şekli. Konuyu bulandırmak için hatanın her iki tarafa ait olduğu iddia edilmiştir. Oysa gerçek suçlu EOKA olarak bilinen Kıbrıs Rum terör örgütüdür.” (Göktürk, 2017, s.167).”

Türkler sınırlı imkanlarla Rumların saldırılarına karşı koymaya çalışmıştır. Devam eden Rum katliamlarına, adadaki garantör ülke İngiltere seyirci kalmıştır (Emek, 2014, s.51-73).

25 Aralık 1964’de Türk jetleri Kıbrıs üzerinden alçak uçuş yaparak Rum terör örgütlerinin geri çekilmesini sağlamıştır. Türkiye’nin girişimleri ABD başkanını rahatsız etmiştir. Lyndon Johnson, Türkiye’yi North Atlantic Treaty Organization-Kuzey Atlantik Paketi Teşkilatı (NATO) ülkesi olan bir ülke ile karşı karşıya gelmemesi hususunda uyarılmış, Amerikan silahlarını kullanamayacağını ve Rusya’nın herhangi bir saldırısında Türkiye’nin yalnız bırakılacağını belirtmiştir (Bardakçı, 2019). 650 kişilik Türk askerî birliği Lefkoşa’daki Türk Kesimi’ni koruma

altına almıştır. Olayları durdurmak için ABD'nin girişimleri ile Barış Gücü Askerleri adaya gönderilmiştir. İki kesim arasında sınır hattı oluşturulmuştur. Bu süre zarfında, 103 köyden on binlerce Türk göç ederken 500'ün üzerinde şehit verilmiştir. Bu olaylardan sonra Kıbrıslı Türkler, tüm kamu kurumlarından dışlanmış, ambargolara mağruz bırakılmıştır. Kızılay Türklerin bölgedeki temel ihtiyaçlarını karşılamıştır. Kıbrıs için bir başka dönüm noktası, Geçitkale ve Boğaziçi köylerine BM askerlerinin gözleri önünde yapılan saldırılara, askerlerin müdahale etmemesi olmuştur. 1967 yılında Türkiye Büyük Millet Meclisi (TBMM)'nde Yunanistan'a karşı savaş kararı alınmış, Türk jetleri saldırıların yapıldığı bölgelerde alçak irtifa uçuşu yapmıştır (Güler, 2004, 105-106). Gelen tepkiler üzerine Rumlar bu bölgelerden çekilmiştir. Kıbrıs Cumhuriyet Meclisi'ne Türk vekillerin alınmaması sebebiyle 28 Aralık 1967'de geçici Türk yönetimi ilan edilmiştir. Bir süre sonra geçici ibaresi kaldırılıp yönetim, Türk yönetimi diye adlandırılmıştır (Şener, 2020, s.295).

1.5. Türk Barış Harekâtı

Rumlar, 1971 yılında yine EOKA'cıların Kıbrıs Türklerine saldırı düzenlemesi için faaliyetlerini hızlandırmış, "Millî Muhafız Gücü" adı altında kurdukları askeri birliklerini silahlandırmışlardır. Enosisçi terörist, Kıbrıs katliamlarından sorumlu Nikos Samson 15 Temmuz 1974'de Kıbrıs'ta yapılan darbe ile Cumhurbaşkanlığı'na getirilmiştir. Kıbrıs'ta yapılan bu darbe ile Londra ve Zürih Antlaşmaları Rumlar tarafından yok hükmünde kabul edilmiştir. ABD haricinde tüm devletler, Kıbrıs Rum Kesimi'nde kurulan yeni devleti tanımadıklarını bildirmişlerdir. BM'ye başvuran Türkiye İngiltere ve Yunanistan'dan garantörlük haklarını kullanmalarını istemiş, ancak başvurusu sonuç vermemiştir. 1964'de aldığı Kıbrıs'a müdahale kararı gereği ve garantör ülke olarak Türkiye, Kıbrıs'ta barışı sağlamak için 20 Temmuz 1974 tarihinde Birinci Barış Harekâtını başlatmıştır (Arslan, 2018, s.42-43 ve Kılıçoğlu-Cihangir, 2018, s.518).

20-23 Temmuz 1974 tarihleri arasında süren harekâtın sonucunda BM Güvenlik Konseyi her iki tarafı ateşkes yapmaya çağırmıştır. Türkiye çağrıya uyararak askerî harekâtı durdurmuştur. Cenevre'de toplanan konferansta Türk yönetimi tanınmış ve Türk Silâhlı Kuvvetlerinin (TSK) Kıbrıs'ta bulunması kabul edilmiştir. Kıbrıs'ta iki ayrı ulusun bulunduğu ve adada ayrı ayrı hâkimiyet haklarının kabul edildiği, Cenevre Protokolü imzalanmıştır. Protokolü Türkiye, Yunanistan ve İngiltere Dışişleri Bakanları imzalamış, ABD ve Rusya üyeleri gözlemci olarak katılmışlardır (Durusoy, 2020).

Kıbrıs'ta, Türklerin bulunduğu bölgelere saldırıların tekrar başlaması nedeniyle Türkiye 14 Ağustos 1974 sabahı ikinci Kıbrıs Barış Harekâtı'nı başlatmıştır. Türk Ordusu kuzeybatıda Güzelyurt Körfezi'nden, Doğuda Mağusa'ya kadar uzanan adanın %37'sini kapsayan 'Atilla Hattı' diye adlandırılan hattı kuşatmış ve ateşkes ilan etmiştir. Birleşmiş Milletler 1 Kasım 1974'te Kıbrıs'tan tüm yabancı kuvvetlerin çekilmesi yönünde karar almış, Kıbrıs'ın tarafsız olduğunu, bağımsızlığını ve sınır bütünlüğünü tanıdığını açıklamıştır (METU Middle East Technical University, Yunan Darbesi ve Kıbrıs Barış Harekâtı).

1.6. Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nin Kurulması

Kıbrıs Türk Federe Devleti, 13 Şubat 1975 tarihinde ilân edilmiştir. Geçici Türk yönetimi devletinin anayasası hazırlamıştır. 15 Kasım 1983 tarihinde Türkler self determinasyon haklarını kullanarak bağımsız KKTC'yi kurmuşlardır. BM Güvenlik Konseyi, KKTC'yi hukuken geçersiz sayarak devlet olarak kabul etmemiştir. BM, diğer devletlerden sadece Kıbrıs Cumhuriyeti'ni tanımalarını istemiştir. KKTC'yi tanıyan tek devlet Türkiye olmuştur. Bir devletin başka bir devlet

tarafından tanınması tamamen özgür devlet iradesi ile olması gerekirken, BM diğer devletlerin özgür iradeleri üzerinde baskı oluşturmuştur (Günöz, s.7).

1.7. Annan Planı ve Kıbrıs Rum Kesimi'nin Avrupa Birliğine Kabul Edilmesi

BM'ye yaptığı başvurularda istediği sonuçları alamayacağını ve Enosis planlarını gerçekleştiremeyeceğini anlayan Rumlar Londra ve Zürih Antlaşmalarına aykırı olmasına rağmen 1990 yılında Avrupa Birliği'ne (AB) üye olmak için başvuruda bulunmuşlardır (T.C. Dış İşleri Bakanlığı Web.). Kıbrıs Rum Kesimi'ne 1995 yılında üyelik statüsü verilmiştir. Rumlar yaptıkları başvuru ile adada ki Türk nüfusu uluslararası alanlarda tanımadıklarını bir kez daha diğer ülkelere deklare etmişlerdir (Göktürk, 2017, s.167). 1997 yılında BM Genel Sekreteri Koffi Annan her iki ülkenin liderleri ile görüşmeler yapmıştır. Görüşmelerde taraflara Kıbrıs'ın tek bir federal devlet olarak iki ayrı federe devletten oluşması, ayrı meclislerinin olması, bütün alanlarda eşit haklara sahip iki ayrı millet olarak adada hukuki statülerinin oluşturulması teklif edilmiştir. Ancak Rum Kesimi, iki millet için eşit haklar verilmesini desteklemedikleri için Annan Planı'nı kabul etmemiştir. Adanın tamamı üzerinde hak iddia etmeye devam etmişlerdir. 2004 yılında AB üyesi olarak kabul edilen Rumlar, halen adada tek hâkim güç olduklarını iddia etmekte ve bu konuda uluslararası destek alabilmek için görüşmeler yapmaktadırlar (Günöz, s.9).

2. Kıbrıs'ta Yaşanan Sorunlar Karşısında, Ülkelerin Politikalarının, Başlıca Siyaset Teorileri Kapsamında Yorumu

2.1. Kıbrıs Üzerinde Hegemonya Kurmaya Çalışan Devletlerin Politik Yaklaşımları

Kıbrıs'ta iki farklı ulus uzun yıllar birlikte yaşamıştır. Ancak güçlü ülkeler ada üzerinde hâkimiyet ve bölgede hegemonya kurma düşünceleri nedeniyle iki ulusun adada yaşamaları ile ilgili farklı politik yaklaşımlar göstermişlerdir. Askeri yönden güçlü olan İngiltere, ABD, Doğu Akdeniz'de hegemonya kurup bölgede söz sahibi olan 'Başat güç' haline gelmeyi istemişlerdir. Gelişmekte olan Türkiye ve Yunanistan aralarında milli, dini ve kültürel bağı olan ada nüfusu ile 'Bağlılık teorisi' gereği bağlarını koparmak istememiştir (Günöz, s.2). Gelişmekte olan ülkeler bölgelerinde hegemonya kurabilmek için bu tür bağlarını sürdürmüşler ve ekonomik faaliyetlerini geliştirmişlerdir. Kıbrıs Rum Kesimi adada üniter bir devlet yapısı oluşturmaya çalışmış, sert güç unsurlarını adada hâkimiyet kurmak için kullanmış ve uluslararası kuruluşlara başvurarak haklılığını ispatlamaya çalışmış ancak uluslararası hukuk kurallarına riayet etmemiştir. Bu kapsamda realist politikalar geliştirmiştir (Efegil ve Olcay, 2004, 114-116).

2.1.1. Realist ve Neorealist Politikaların Etkileri

Realist teori uluslararası ilişkilerde devleti asıl aktör olarak görmüştür. Güçlü bir devletin, sert güç unsurlarını kullanarak uluslararası alanlarda var olacağı kabul edilmiştir. Kıbrıs tarihi boyunca realist teoriyi benimseyen devletlerin işgaline uğramış ve hegemonyaları altında tutulmak istenmiştir. Yunanistan, Kıbrıs'ı ülkesinin sınırları içerisinde görerek sınır güvenliğini temin edebilmek amacıyla, uluslararası alanlarda politik girişimlerde bulunmuş ve adada yaşayan Rumlara askeri destek sağlamıştır. Yunanistan ve Kıbrıs Rumları adanın tamamını tek ülke sınırları içinde değerlendirmişlerdir. Ülke sınırlarını korurken adada yaşayan Türklerin haklarını yok saymışlardır. Realist politikalar çerçevesinde davranan devletler sert güç unsurlarını kullanırken, ahlaki ve insani değerleri göz önünde bulundurmamak gibi bir sorumluluk taşımamışlardır (Düzgün, 2020, s.256-262). Yunanistan ve Rumlar tek bir ülke olarak değerlendirdikleri Kıbrıs'a hâkim olamaya çalışırken uluslararası hukuku, insani değerleri ve ahlak olgusunu düşünmeden Kıbrıslı Türklere saldırılarda bulunmuşlardır.

Ada üzerinde ekonomik ve askeri amaçları için hegemonya kuran İngiltere de kendi çıkarları için realizm doğrultusunda Türklere karşı başlatılan saldırılara müdahale etmemiştir. ABD'nin iki kutuplu güçlü ülkelerin yer aldığı sistem içerisinde başat aktörlerden olması bölgede güçlü bir ülke istememesine sebep olmuştur. İngiltere Süveyş kanalında ABD'den destek alan Mısır'a yenildikten sonra ABD'nin bölgedeki otoritesini kabul etmiştir. Doğu Akdeniz'de, Kıbrıs üzerinde ABD'nin etkili olduğu ve ABD'nin etkisindeki BM'in söz sahibi olduğu görülmüştür.

Türkiye'nin Kıbrıs'ta başlattığı Barış Harekâtı realist teoriye göre değerlendirildiğinde, batı bölgesindeki Yunanistan tarafından sınır güvenliğini tehdit eden çetecilerin girişimlerinin, güneyde de var olması Türkiye için güney sınır güvenliğinin tehdit edildiği anlamına gelmiştir. Tarih boyunca Yunanistan Megali İdea planı çerçevesinde İstanbul ve Anadolu'ya hâkim olmak istemiştir. Bu nedenler ile Türkiye'nin batı ve güney sahillerinin sınır güvenliğini, Yunanistan'a karşı koruması gerekmiştir (Efegil ve Olcay, 2004, s.114-120).

Neorealistler; insanın bencillik, kötülük, hâkim olma duygularının devlet politikalarına da yansıtıldığını çünkü devletlerin uluslardan oluştuğu hususları ile realistlerden ayrılmışlardır. İnsana ait özelliklerin, uluslararası ilişkilerde kutupluluk kavramlarının, olması gerektiğini ve güçlü devletlerin hegemonyası ile uluslararası ilişkilerin düzenli bir şekilde işletileceğini savunmuşlardır (Özdoğan, 2019, s.2). İngiltere ve Kıbrıs Rum Kesimi'nin politik yaklaşımları Neorealizm kapsamında da gelişmiştir. Devletin varlığı önemli güç unsuru olarak kabul edilmiştir. Devletlerin sınırlarını ve güçlerini koruyabilmeleri için askeri müdahalelerde bulunması gerekli görülürken, ulusal/uluslararası kuruluşların yetkilerinin, ekonomik gelişmişliklerin sağladığı yetki genişliklerinin, kutuplaşmaya bağlı devlet ilişkilerinin, askeri yaptırımlar gibi önemsendiği dönemler olmuştur. Rum Kesimi Türklere yaptıkları saldırıları haklı göstermek için neorealizmin baskı unsurlarını kullanmışlardır. Aynı zamanda post yapısalcılığa uygun olarak Kıbrıs'ta, Türkleri işgalci olarak gösterip soykırım girişimlerini diğer ülkeler tarafından farklı algılanıp, Rum Kesimi'nin desteklenmesini istemişlerdir (Hürsoy, 2013, s.263).

2.1.2. Liberal Politikanın Etkileri

Kıbrıslı Türkler, Rumların aksine adada barışı amaçlayan ve her iki ulus için adil sonuçları olacak hakkaniyet ilkesine uygun politikalar geliştirmişlerdir. Adanın %3'ünde yaşamaya mahkûm edilen Türkler, iki toplum ortaklaşa kurduğu tek bir federasyon devleti kabul edip iki toplumun farklılıklarından dolayı ayrı meclislerde karar verilmesini federe devletler halinde adada yaşamayı kabul etmişlerdir. Federe devletlerin özgür ve otonom kararlar veren devletler olarak, halkının bağımsız yaşama hakkını desteklemişlerdir (KKTC Enformasyon Dairesi, Kıbrıs'ın, Sosyal Ekonomik Siyasi Tarihi).

Adada yaşayan Türkler, Türkiye ve uluslararası kuruluşlar Kıbrıs sorununun çözümü hususunda, çağın gereklerine uygun liberalizm çerçevesinde politikalar geliştirmiştir. Türkiye Kıbrıs probleminin çözümü ile ilgili her kademedeki, Kıbrıslı Rumlar, Yunanistan ve İngiltere ile silahlı çatışmalar yaşamamak için gayret göstermiştir (Taşkesen, 2017, s.11-12).

Savaşın topluma verdiği zararı bilen Türkiye ve uluslararası kuruluşlar Kıbrıs meselesine liberal çözümler ile yaklaşmışlardır. Liberal teori de uluslararası sorunların, yumuşak güç unsurları kapsamında, barışı amaçlayan faaliyetler ve kuruluşların aracılığı ile çözülebileceği fikri hâkim olmuştur. Türkiye ve Kıbrıslı Türkler liberalizme ve idealizme uygun olarak, olan ve olması gereken ile ilgilenmişlerdir. Sorunlar karışında çatışmak yerine uzlaşma zeminleri aramışlardır. Rumların yaptığı gibi sivillere, hiçbir zaman kasıtlı zarar vermemişlerdir. Liberalizmin ahlak anlayışını

destekleyen bir politika izlemişlerdir. Uluslararası kuruluşlar ile yapılan görüşmelerde, her iki ulusun özgür iradeleri ile kendi yönetimlerini oluşturabilecekleri ve sınırlarını koruyarak adada yaşayabileceklerini savunmuşlardır (Elçi, 2021, s.313).

2.1.3. Post Yapısalcı Politikanın Etkileri

Rum Kesimi'nin Türkleri adada işgalci olarak göstermesi, uluslararası ilişkilerde Türkiye'nin Barış Harekâtını haksız yere yaptığı ve bu girişimin Kıbrıs Cumhuriyeti'nin sınır ihlali olarak tanımlanması post yapısalcı politikaya uygun, gerçeklerin Rum Kesimi tarafından yorumlanmış hali olmuştur. Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nin Türkiye dışında hiçbir ülke tarafından tanınmaması ve bu konuda BM'in devletler üzerinde kurduğu baskı başat güçlerin hegemonya anlayışının, post yapısalcılığın başka bir sonucu olarak değerlendirilmiştir.

Türkiye ve Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nin, küresel güçlerin Kıbrıs sorunu ile ilgili tutumlarına karşı yaptıkları eleştirilerde 1980'li yıllarda ortaya çıkan post yapısalcı teorinin etkileri görülmüştür. Yunanistan'ın ve Batılı ülkelerin, adada Türk Kesimi'ni ve Türkiye'yi işgalci olarak tanımladığı söylemler, uluslararası ilişkilerde bu yönde kamuoyu oluşturma çalışmalarının ne kadar gerçeği yansıttığı, taraflara göre gerçekliği tartışılabilir olacak olaylar bütünü olmuştur. Bu tür söylemler gerçeği yansıtmamış ancak statik kalamayarak kendi hegemonyalarını ve bu tezlere inanan ülkelerin oluşmasına neden olmuştur. Türklerin haklı davalarını tarihi belgeler ile açıklamak yönündeki çalışmaları, post yapısalcı yaklaşımlarda, bugün bizlerin doğru diye bildiğimiz birçok gerçeğin, tarihi gelişimine bakıldığında kabul gören halinden farklı bir sonuç ile karşılaşılabileceği tanımı ile benzerlik göstermiştir. Türklerin kamuoyunda haklılıklarını ispatlamaya çalışırken ki faaliyetleri, Robert Walker'in 'Soykütüğü' ve Richard Ashley'in 'Yapıbozum' tekniklerine yakın politikalar olmuştur (Düzgüt-Aydın, 2015, s.154-156). Ayrıca Türkler Kıbrıs sorununun çözümünde, olayları saptırmadan, belgeler ve bunların sonuçları üzerinde durarak yine post yapısalcılığa uygun olarak adada iki farklı ulusun varlığını barışçıl bir şekilde kabul ettiklerini, farklı ulusların kültürlerine açık, eşit toplumsal hakları savunan görüşlere sahip olduklarını da açıklamışlardır (Düzgüt-Aydın, 2015, s.164).

Sonuç

Liberal ekonomileri ile herkese eşit fırsatların sunulduğu toplumsal yapıya sahip gelişmiş ülkeler, ulusların özgür ve bağımsız olmalarını savunmuşlardır. Kıbrıslı Türklerin mağruz kaldıkları insan hakları ihlalleri çeşitli belgeler ile kanıtlanabilmiştir. Kıbrıs sorunu konusunda, KKTC'yi devlet olarak tanınmayan küresel güçler, barışçıl, tarafsız ve her iki taraf için eşit bir politik yaklaşım sürdürememişlerdir. AB ve Yunanistan, Doğu Akdeniz'de söz sahibi ve kutuplaşmalara dahil olmak amaçları doğrultusunda Kıbrıs Rum Kesimi'nin AB'ye adaylığını onaylamışlardır. Bu gelişmeler AB ve Türkiye'nin ilişkilerini olumsuz etkilemiştir. Uluslararası kuruluşların haksız tutumları karşısında Kıbrıslı Türklerin ve Türkiye'nin haklı mücadelesi devam etmiştir. Türkiye ve KKTC güçlü ülkelerin hâkim olmak istedikleri jeopolitik alana sahip olmuşlardır. Buldukları jeopolitik konum gereği, her iki ülkenin realist teoriye uygun olarak sınırlarını, güç unsurlarını muhafaza ederek korumaları gerekmiştir.

Kıbrıslı Türklerin, Müslümanların kayıpları, tarih boyunca, gerçekliği şüphe götürmeyen belgelerde yer almış olsa da tarih kitaplarında, uluslararası belgelerde bu kayıplara değinilmemiştir. Ancak çoğu alanda Rumların soykırım girişimleri haklı gösterilmeye çalışılmış ve çıkan çatışmalar meşru müdafaaymış gibi yansıtılmıştır. Batılı tarih kitaplarının bir kısmında Türkler post yapısalcı politikalar kapsamında barbar diye nitelendirilmiştir. Uzlaşmadan uzak, çatışmacı ve işgalci bir

millet olarak gösterilmiştir. Türklerin ve Müslümanların bulunduğu bölgelerdeki soykırım girişimleri dünya kamuoyuna hatırlatılmalı unutturulmamalıdır. Post yapısalcı teorinin gerçeklerin olduğundan farklı görülmesi üzerine kurulu kuramı kapsamında yaşananların Rum Kesimi'nin göstermeye çalıştığından farklı olduğu, her platformda tüm gerçekliği ile en iyi şekilde anlatılmalıdır.

Gelişen dünya şartlarında askeri güç unsurlarının etkisi, ekonomik gelişmelerin gölgesinde kalmıştır. Türkiye ve KKTC jeopolitik konumları itibariyle birçok ülkenin menfaatinin birleştiği noktada yer almıştır. Türkiye'nin, Akdeniz'e inip ticaret yollarına hâkim olmak isteyen Rusya'ya karşı bölgesel güvenliğini sağlaması ve bölgede istikrarın sağlanması için NATO'ya, uluslararası alanlarda sınır güvenliğini ve menfaatlerini koruyabilmesi için BM'ye üyeliğinin ulusal/uluslararası önemi olmuştur. Türkiye ve KKTC ekonomilerini geliştirdikleri takdirde uluslararası ilişkilerde hegemonyacı güçlerin etkisinde kalmadan, yumuşak güç unsurlarını kullanarak söz sahibi olabileceklerdir.

Kaynakça

- Akçay, E. Y. (2018). “Roma Döneminde Kıbrıs’ın Yaşadığı Dönüşüm”. *İstanbul Gelişim Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 5 (2), 137-148.
- Armaoğlu, F. H. (1959). “1955’de Kıbrıs Meselesinde Türk Hükümeti ve Kamuoyu”. *Ankara Üniversitesi Siyasi Bilimler Fakültesi Dergisi, Siyasi İlimler ve Hukuk*, 14 (2), 57-89.
- Arslan, P. (2018). Albaylar Cuntası Döneminde Türkiye’nin Yunanistan Politikasının Türk Basına Yansıması (1967-1974). *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tarih Ana Bilim Dalı Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi Ana Bilim Dalı, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi)*, 1-145.
- Atasoy, A. (2011). “Kuzey Türk Cumhuriyetinin Nüfus Coğrafyası”. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 8 (15), 29-62.
- Bardakçı, M. (2019). “55 Yıl Sonra Johnson Mektubunun Tercümesi”, Independent -Türkçe, <https://www.indyurk.com/node/85226/haber/55-y%C4%B1-sonra-johnson-mektubunun-resmi-terc%C3%BCmesi>, (Erişim tarihi: 09.06.2024).
- Belenli, T. (Tarihsiz). (2 Ağustos). “Marshall Planı”. Atatürk Ansiklopedisi, 1-8.
- Biyografi, (2012). “III. Makarios Kimdir”, <https://www.ensonhaber.com/biyografi/iii-makarios-kimdir>, (Erişim tarihi: 09.06.2024).
- Bülbül, B. (2006). Marshall Planı ve Türkiye’de Oluşumu. *Dicle Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tarih Ana Bilim Dalı Türkiye Cumhuriyeti Tarihi Bilim Dalı, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi)*, 1-166.
- Coşkun, B. B. (Tarihsiz). “Bir NATO okuması:1950’lerden Günümüze Türkiye’de NATO Hakkında Basılan Kitaplardan Bir Seçki”, Acedemia.
- Çapa, M. (2016). “Türkiye Cumhuriyeti’nin Kuruluş Yıllarında Kıbrıs’ta Eğitim Teşkilatı: Kıbrıs Şehbenderi Asaf Bey’in Raporu”. *Tarih İnceleme Dergisi*, 31(1), 99-144.
- Mor, A., ve Çitçi, M. D. (2011). KKTC’de Kentleşme. *Doğu Coğrafya Dergisi*, 12(18), 225-245.
- Durusoy, K. (2020). “Cenevre Konferansları”. Ü. Cüneyt, “Kıbrıs Tarihi üzerine yazılan yazılar” <https://antlasmalar.com/cenevre-antlasmasi/>, (Erişim tarihi: 09.06.2024).
- Düzgüt-Aydın, S. (2015). “Post-Yapısalcı Yaklaşımlar ve Uluslararası İlişkilerin Temel Kavramları”. *Uluslararası İlişkiler Akademi Dergi*, 12(46), 153-168.
- Düzgün, D. M. (2020). “Realizm Teorisinin Ortaya Çıkışı ve Gelişme Evreleri”. *Karadeniz Uluslararası Bilimler Dergisi*, (47), 256-276.
- Efegil, E. ve Olcay, A. M. (2004). “Tarafların Kıbrıs Sorununa Yaklaşımı”. *Türkiyat Araştırmaları*, 113-122.
- Elçi, İ. H. (2021). “Uluslararası Bir Sorun Olarak Kıbrıs’a İlişkin Tarihsel ve Teorik Ögeler Üzerinden Demokratik Barış Teorisinin Eleştirisi”. *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 21(1), 311-328.
- Emek, F. A. (2014). “1958-1974 Yılları Arasında Kıbrıs’ta Yerel Basında Rum Mezalimi”. Andan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tarih Ana Bilim Dalı (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), 1-179.
- Güler, Y. (2004). “Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti’nin Kuruluşuna Kadar Kıbrıs Meselesi”. *Gazi Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 5(1), 101-112.
- Günöz, M. D. (Tarihsiz). “Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti’nin Kuruluşu ve Annan Planı”. [Academia](https://www.academia.edu/38111111/Kuzey_Kıbrıs_Türk_Cumhuriyeti_nin_Kuruluşu_ve_Annan_Planı), ss.1-10.

- Göktürk, T. B. (2008). "Rumların Kıbrıs'taki Enosis İsteklerinin Şiddete Dönüşmesi, 1931 İsyanı Öncesi ve Sonrası". *Çağdaş Türk Tarihi Araştırma Dergisi*, 12 (16), 335-363.
- Göktürk, T. B. (2017). "Kıbrıs'ta Rumların Gerçekleştirdiği 1974 Katliamları" *Türk Dünyası Araştırmaları*, 116 (228), 159-170.
- Hürsoy, S. (2013). "Kuramlar ve Kıbrıs Sorunu Üzerine Çıkarımlar". *Ege Akademik Bakış*, 13(2), 259-271.
- İlter, E. (1995). "Ermeni Meselesinin Doğuşunda, Gelişmesinde İngiltere'nin Rolü". *OTAM Ankara Üniversitesi Osmanlı Tarihi Araştırma ve Uygulama Merkezi Dergisi*, 6, (155), 155- 172.
- Kaya, F. (2012). "Güney Kıbrıs Rum Yönetimi'nin Avrupa Birliğine Üyeliği ve Kıbrıs Sorunu". *Ufuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Uluslararası İlişkiler Ana Bilim Dalı*, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), ss.1-125.
- Keser, U. (2011). "21 Aralık 1963 Kanlı Noel, Kumsal Faciası ve Bugüne Yansımaları". *Çağdaş Türkiye Araştırma Dergisi* 9 (23), 93-121.
- Keser, U. (2016). "Kıbrıs'ta Göç Hareketleri ve 1974 Sonrasında Yaşananlar". *Çağdaş Türkiye Tarihi Araştırmaları Dergisi*, 5(12), 103-128.
- Kılıçoğlu-Cihangir, Ç. (2016). "Modern Yunanistan'ın Karanlık Çağı: Albaylar Cuntası 1967-1974". *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi* 4(37), 518-539.
- KKTC Enformasyon Dairesi, "Kıbrıs'ın, Sosyal Ekonomik Siyasi Tarihi", <https://pio.mfa.gov.ct.tr/kibrisin-sosyal-ekonomik-ve-siyasi-tarihi/>, (Erişim tarihi: 09.06.2024).
- Küçüköğlü, B. (2011). "Kıbrıs Sorununa Dair Yaklaşım ve Algıların Türk Basınına Yansımaları (1954-1974)". *Ankara üniversitesi Türk İnkılap Tarihi Enstitüsü, Atatürk Yolu Dergisi*, (48), 791-814.
- Özdoğan, M., (2019). "Realizm ve Neorealizm Bağlamında Soğuk Savaş Sonrası Güvenlik Anlayışının Değerlendirilmesi". *Güvenlik Bilimleri Dergisi*, 8(1),1-24.
- Şahin, İ.- Parkalay- Topbaş, S. (2015), "Kamuoyu ve Dış Politika Bağlamında Peyami Safa'nın Yazılarında Kıbrıs Meselesi". *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 7(13), 389-412.
- Şener, B. (2020). "1967 Kıbrıs Krizi'nde Siyasi, Askeri Hukuki Boyutlarıyla Türkiye'nin Zorlayıcı Diplomasi Uygulaması". *Cumhuriyet Tarihi Araştırma Dergisi*, (31), 271-304.
- T.C. Dışişleri Bakanlığı, "Kıbrıs Meselesinin Tarihçesi, BM Müzakerelerinin Başlangıcı" <https://www.mfa.gov.tr/kibris-meselesinin-tarihcesi-bm-muzakerelerinin-baslangici.tr.mfa>, (Erişim tarihi: 09.06.2024).
- T.C. Dışişleri Bakanlığı, "Garanti Antlaşması (Zürich,11 Şubat 1959)" https://www.mfa.gov.tr/garanti-antlasmasi-zurich_11-subat-1959.tr.mfa, (Erişim tarihi: 09.06.2024).
- Yellice, G. (2012). "1871'den 1831'e Kıbrıs'da Enosis Talepleri ve İngiltere'nin Yaklaşımı". *Çağdaş Türk Tarihi Araştırma Dergisi*, 12(24), 13-26.
- METU Middle East Technical University, "Yunan Darbesi ve Kıbrıs Barış Harekâtı", http://users.metu.edu.tr/birten/kibris_baris.html, (Erişim tarihi: 09.06.2024).